

Vildtforvaltningsdage 2024, 11. november 2024

'The human dimension':
Samfundsmæssige,
bæredygtigheds- og etiske
aspekter i dansk jagt- og
vildtforskning

Lektor, ph.d.
Christian Gamborg

**Institut for Fødevare- og
Ressourceøkonomi, KU**

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Indhold

1. 'The human dimension'

Hvad er det?

Forskningsspørgsmål

2. Jægere, vildtforvaltere og det øvrige samfund

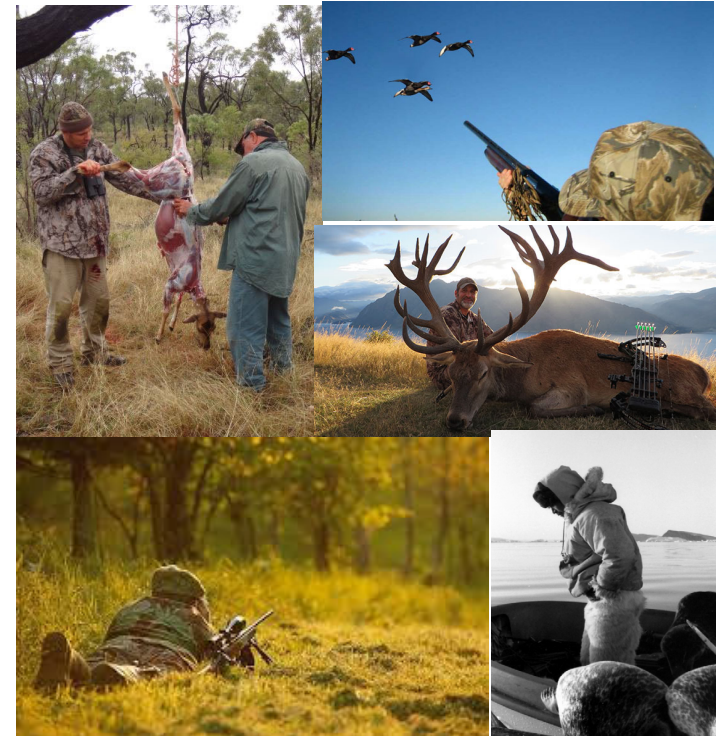
Hvad er på spil?

– Ethiske aspekter, bæredygtighed og legitimitet

Hvad (kan) gøres?

– Konflikter, sameksistens og inddragelse

3. Konklusion

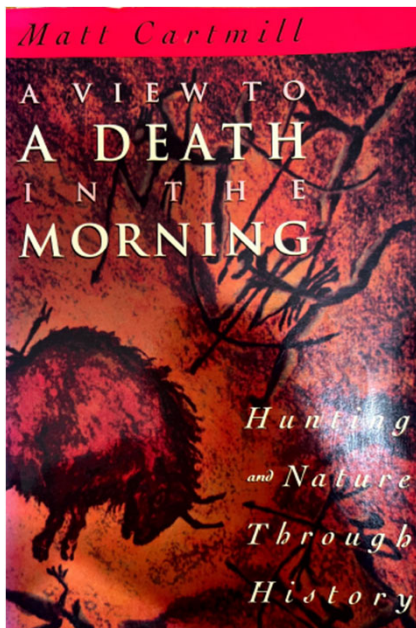

'The human dimension'

Mennesker og vilde dyr

Mennesker er blevet jaget af – og har jaget vilde dyr – og har på andre måder haft et forhold til vilde dyr

Hvad skal forholdet mellem vilde og mennesker være (fremover)?

Kun i de sidste godt 50 år har forholdet mellem mennesker og vilde dyr været et decideret forskningsfelt: beskrive, forklare og komme med bud på, hvordan dette forhold skulle være

Human dimensions studies – et videnskabeligt forskningsfelt

Dyrene rykker tættere på os, og vi på dem

Vækst i byer og infrastruktur, skift i brug af arealer mm.

Øget (rekreativ) brug af natur

Øget velstand, mere fritid hænger sammen med en øget rekreativ brug af naturen, herunder jagt

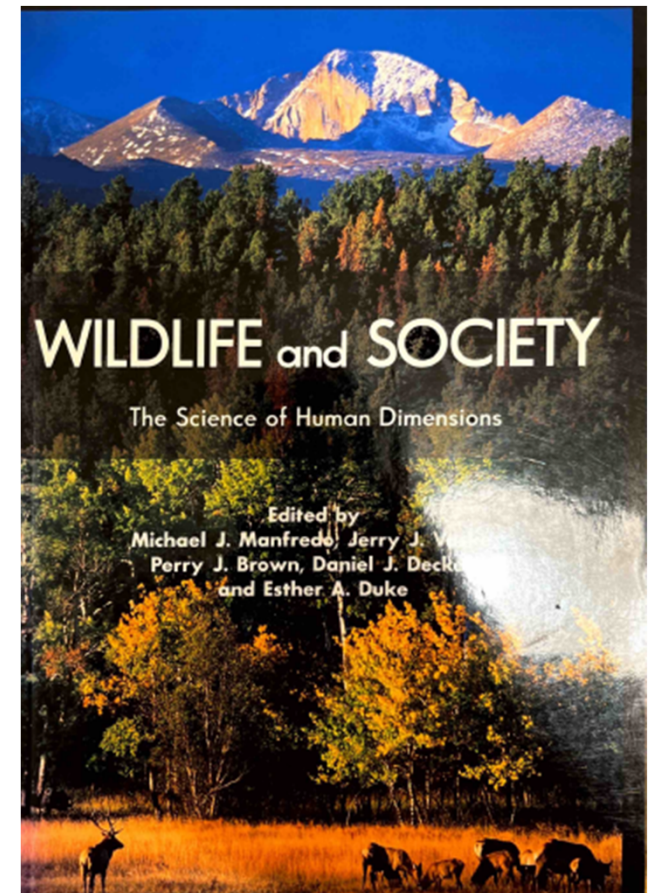
Gør natur, vildt, jagt og samfund til et studieobjekt

Først biologer, siden hen økonomer og derpå andre samfunds- og humanioraforskere

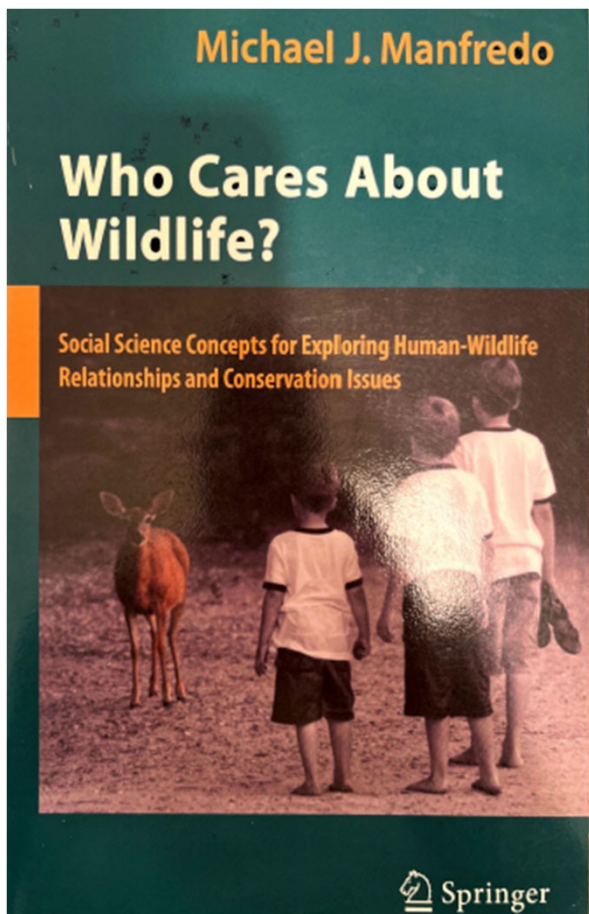
Eksemplet Danmark - jagttegsløsere

1922: 64.000 (knap 2%): landbrugsamfund

2023: 173.000 (knap 3%): post-industrielt samfund

Human dimensions - **forskningsspørgsmål**

(Hvorfor) bekymrer 'vi' os om vilde dyr?

Særligt sted i vores bevidsthed: tiltrækningskraft, materiel værdi og symbolsk mening

Hvordan ser 'vi' på vilde dyr og deres forvaltning?

Der er materielle og immaterielle værdier knyttet til dem og relationen til og brugen af vilde dyr

Hvad er bærende normer – og følelser?

Der er sociale og kulturelle normer og følelser, som vilde dyr vækker i 'os'

Hvad er 'i orden' ifht. forhold, brug og forvaltning – i dag?

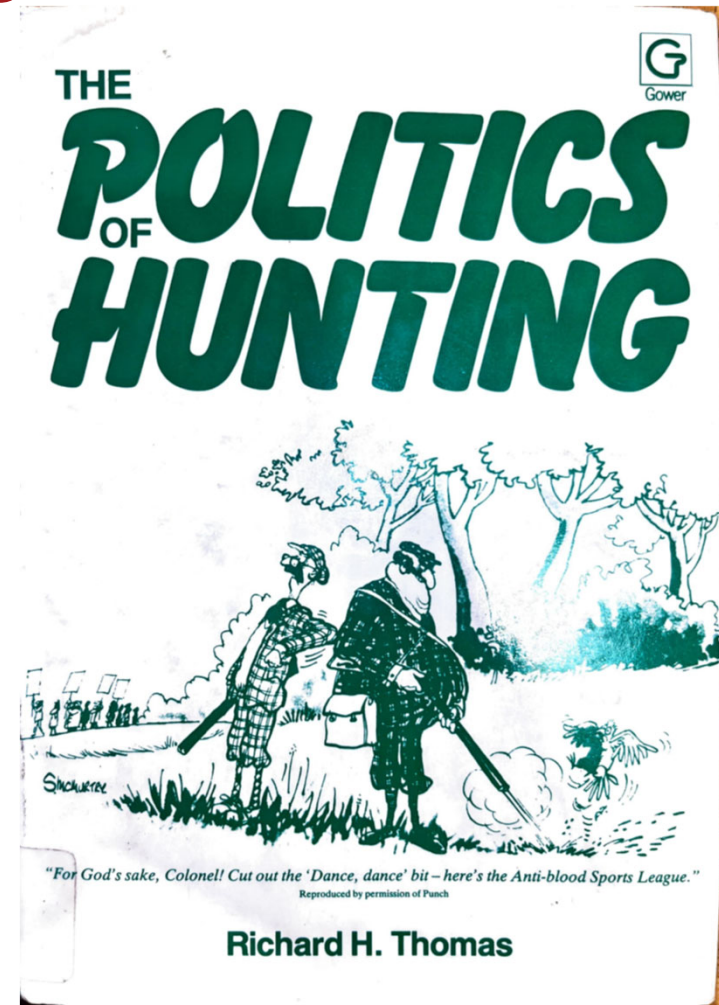
Der er etisk acceptable og ikke-acceptable måder at jage og forvalte på, som afspejler for vores syn på/bekymring over for naturen

Human dimensions - forskningsspørgsmål

Er jagt og vildtforvaltning udtryk for et stadig mere forskruet syn på naturen og dyrene, eller er det en naturlig tilbagevenden til vores urgamle behov for at jage og finde friheden i det fri?

Svaret afhænger af, hvordan vi ser på:

- Jagt og vildtforvaltningens bidrag til samfundet og samfundets syn på jagt og vildtforvaltning
- Etiske aspekter, bæredygtighed og legitimitet
- Konflikter, sameksistens og inddragelse

Og lige nu...

I det 'antropocæne' hvad er naturligt? Hvad er ansvaret? Hvem definerer det naturlige levested for dyreliv?

Er et grønt område eller en mark lige så "naturlig" som en afsidesliggende skov?

Hvornår skal vi betragte udvidelse af dyrelivet som en del af en arts naturlige habitat?

Med klimaændringer, er en invasiv art, hjemmehørende, vild?

Pathways Europe 2024: Human Dimensions of
Wildlife Conference & Training Program

“Revisiting What Is Wild for Coexisting”

13-16 October 2024 | Palacio de Congresos de Córdoba | Córdoba, Spain

Jægere, vildtforvaltere og samfundet

Hvad skal forklares?

Hvorfor? Skaffe føde, indtægt, naturpleje, oplevelse, sport og fornøjelse, behov ...?

Hvordan? Måden at gå på jagt på...

Hvornår?

Med hvem? En-mands, selskabsjagt, ...

SÅ KOM EN HÆSLIG JÆGER

—
ESSAYS OG HISTORIER OM JAGT
Af Klaus Rifbjerg

Udvalg og redaktion Lærke Pade

TIDERNE SKIFTER

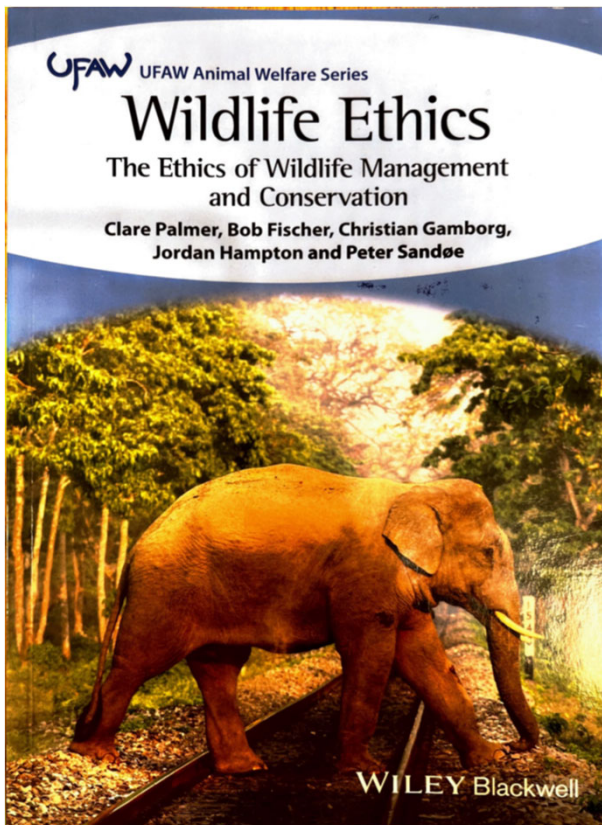
Jægere, vildtforvaltere og samfundet

Forståelse?

- Ikke-jægere skal opnå større forståelse for jagt som én brug af naturen?
- Jægere skal kunne forholde sig til ikke-jægeres opfattelser og bekymringer?
- Afhænger til dels af grundlæggende etiske spørgsmål om retten til at slå dyr ihjel og om retten til at gøre brug af naturen

Jægere, vildtforvaltere og samfundet

Hvad med eksisterende og 'nye' arter og bestande og individer, der er kommet (tilbage), (ikke) 'hører til'/'generer', ...'?

- Ulve, vildsvin, bævere, mårhund, guldsjakaal...

Og hvad så?

- 'Laissez faire'? Jagt? Regulering?

Og hvorfor?

Vildtforvaltningsrådets etiske regler for kronvildtjagt

"De Jagtetske Regler for Kronvildt"

De Jagtetske Regler for kronvildt skal bidrage til at sikre en bred accept af jagten på vort største pattedyr, hvilket er grundlaget for, at jægerne fortsat kan udøve kronvildtjagt uden detaljerede restriktioner.

Reglerne er udarbejdet af Vildtforvaltningsrådet

Det er den enkelte jægers ansvar at værne om kronvildtet og kronvildtjagten ved at leve op til de jagtetske regler.

Afskydningspolitik

• Afskydningen tilrettelægges, så bestanden har en naturlig køns- og aldersfordeling.

I nogle områder skydes der mange hjorte og få hinde og kalve. Afskydningen bør foretages, så den fordeler sig jævnt mellem hunde og harndyr, og med størst afskydning blandt de helt unge dyr.

Med henblik på at opnå en bedre fordeling mellem hjorte og hinde anbefales det at indskrænke septemberegningen på hjorte mest muligt, hvilket samtidig giver ro i brunsten.

Nabohensyn

• Vis nabohensyn.

Jagtekik drejer sig også om, at afskydningen står i et rimeligt forhold til terrænets størrelse. Jagtekik er der tillige forskel på, om kronvildt skydes i deres sædvanlige opholdsområder, eller når de er tilfældigt forekommende under deres vandringer. Derfor er det vanskeligt at sætte et præcist mål for, hvornår et terræn er stort nok til, at en kronvildtjagt kan anses for værende jagtekik forsvarlig.

Det er dog godt naboskab, at man tilsiger, at det vildt man skyder til også falder på ens eget område og ikke over hos naboen. Kronvildt falder sjældent på skudstedet, og et stykke kronvildt kan udmærket gå problematisk at skyde kronvildt på helt små terræner eller tæt på naboskel.

Det er ikke godt naboskab at skyde mere end 1 stykke kronvildt pr. sæson, på arealer der er mindre end 25 ha.

På meget små eller meget små arealer anbefales det at indgå naboaftaler, så jagten udøves i et fællesskab eller i det mindste i en fælles forståelse.

Bæredygtig jagt

• Jagtudnyttelsen bør være bæredygtig.

Jægere, vildtforvaltere og samfundet

21. OKTOBER 2024 • WEEKENDAVISEN • 11

Fasandræberne

TIRO, TIRO! • Sidste år måtte over 600.000 af fuglearten lade livet. Men nu er efterårsritualet til 400 kroner pr. bløde bump pludselig kommet i fare.

ANDERS HEIDE MORTENSEN

DET ER BLEVET den tid på året, hvor forskningsfolk, revisorer, advokater og departementschefer når tidligt op og klæder sig ud som godsejere. Og alle godsejerne sætter sig derofra ind i deres biler og kører mod en sløv, hvor de står sig på række og nedlægger fasaner. 663.505 runde jorden med et bump i jagtåret 2022/23. Lige nu er det højst sandsynligt et ritualet, der er så trykt af konventioner, at betrienerne ikke kalder det for jagt, selvom skadene bræger, og fuglene tumler mod jorden i en sky af fjer. Nej – på nogle få hektar arrangerer man en udsættelse. Man tager ikke fasaner – man skyder fasaner. Således i en lige række, i store mængder og efter et hav af udsættelse regler. For eksempel er det utænkeligt ikke at bære har under skyningen.

Ritualet er samtidig en forretning. I år er prisen på en fasan, der sendes på vitrine med en

Når vildtgræsningen kommer med sin værdighed og bærer fasanerne, er alle godsejerne igen på vej hjem – til hverdagen og livet som forskningsfolk, revisorer, advokater og departementschefer.

MEN EN SLANGE har nærmet sig porcelænet eller hvad ritualet nu er fra et fasanens synspunkt. De store jagter bygger på på-ånd-tale. Kun fordi godsejerne må opdrætte og udsætte fugle til jagt, kan de leve bumsere. Her var det ved at gå galt i efteråret.

Det var udsættelse, grænser, der var problemet. Nogle jagtere sætter langt flere grænser end end tilfældt – erkendte og krænket af både jagtfolk og de andre grænseorganisationer. Et forslag om udsættelse i det hele taget, som det kom frem, Norge indførte i 2021, ændrede i hvert fald i så fald ville danske godsejere ikke længere kunne udbyde de jagter, som forskningsfolkene, revisorerne, advokaterne og departementscheferne vil betale fem- og sekscifrede beløb for at debattere i. Dem, hvor det bliver 200-400

forvaltningsrådet, at udsættelse af ændrer skulle forbydes. I stedet var at redde fasanerne. Dem udsættelse der skønsmæssigt halvanden million af om året. Halvanden million. Som noget følger miljøministeren. Vildtforvaltningsrådets indstillinger, mens i tilfældet med udsættelse har han ikke gjort det – foreløbig. Til forhandling langt ind i jagtsæsonens inderside cirkler. Dyrene og nu er også Danmarks jagtforbund til rådighed, og de store jagtbyrådere havde indvalgt sig på den nye virkelighed. Så hvad pokker holder Mogens

bløde bump, lever livet færligt. Man er uafhængig af, at en miljøminister vil holde hånden over et ritualet, der er funderet af adelen og overvåget af forskningsfolk, revisorer, advokater og departementschefer. Man samles på bestemte dage i oktober, november og december og sætter hundredevis af fugle. Hørt hat, troet på, opholdt.

Som en bekendt, der var blevet formodet jeger og fasanopdrætter i en moden alder, en gang forældede kernen i de store fasanerter: "Vi bruger ni måneder af året på at holde dem i live. Derefter bruger vi tre måneder på at slå dem ihjel."

Blivende sætter rive ord på, at ritualet ikke har noget at gøre med at blive et med naturen. Der er tale om en 'shooting'.

BERLINGSKE

BUSINESS POLITIKO DEBAT GLOBAL TECH VIDEN KULTUR AOK LIV

NATIONALT

S: Herregårdsjagter på "skydefugle" kan snart blive historie

1. februar 2006, 17.45 • opdateret 1. februar 2006, 17.50

Et flertal i Folketinget er parat til at stramme reglerne for opdræt og udsætning af fugle til jagt. Men der bliver ikke forbud, som venstrefløjens ønsker.

DEL ARTIKLEN

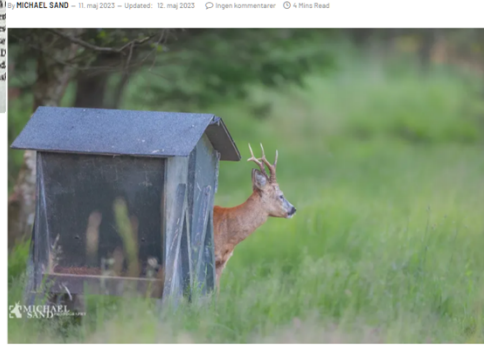
Folketinget afviste onsdag et forslag fra SF og Enhedslisten om totalt stop for det omstridte opdræt af fasaner og ændrer til jagt. Men der vil alligevel ske væsentlige opstramminger af loven.

Det forudser den socialdemokratiske ordfører Mette Gjørskov.

- Der er ingen tvivl om, at der vil ske store ændringer. Hensigten med forslaget er meget sympatisk, og vi vil gerne se på arealgrænser og antallet af udsatte fugle. Jeg tror, at de der store herregårdsjagter, hvor 1000 fugle sættes ud på et lille stykke jord, bliver historie, siger Mette Gjørskov.

Hvert år bliver omkring 1,5 millioner opdrættede fugle sat ud i naturen for kort efter at blive skudt af velbeslædede jægere fra ind- og udlandet, som betaler op mod 250 kroner for hver skudt fugl. Udsætningen kritiseres for at være uetisk, skadelig for naturen og de vilddrevende dyrebestande.

DLS påpeger "Bekymrende udvikling i Vildtforvaltningsrådet"

Dansk land og strandjagt (DLS) påpeger "Bekymrende udvikling i Vildtforvaltningsrådet, der har sat udsætning af fugle, fodring af vildt, faunakriminalitet og etik i forbindelse med selve jagtudøvelsen på programmet

Af Knud Marrebek, formand for Dansk Land- og Strandjagt 1991

Forsdag 31. oktober 2024 | POLYTYDEN

DEBAT 5

En i Dansk Ornithologisk Forening under vi gerne de mange jægere at få nogle store oplevelser og nogle fugle med hjem til gryden – men det skal være på betingelse af, at alle vigtige områder for fuglernes trivsel er beskyttede, skriver Hans Møllehede i dette debatindlæg. Arkivfoto: Cecilie Rehnung

At kalde havområderne strengt beskyttet, er en parodi

At havets minister vil tillade jagt i såkaldt strengt beskyttede havområder undergraver selve begrebet strengt beskyttet.

HAVET

HANS MELTORP, FORMAND FOR NATURET OG UDBYTTET I DANMARKS ORNITHOLOGISK FORENING

HAVETS minister, Magnus Heunicke, har sammen med et bredt flertal i Folketinget udpeget to utvære beskyttede havområder i Havsøens Kattedykke og Lillebælt.

Men beskyttelsen er kun en halvtåget parodi på begrebet strengt beskyttet: når man samtidig blandt andet tillader jagt fra motorbåd i områderne, følger andre menneskelige aktiviteter forstyrrer fugle og andre dyrene mere end jagt. Dette er et faktum, som jægerne hævder, at biologer igen og igen påpeger, og de argumenterer af den grund imod det, at jagt er en

"bæredygtig" del af menneskers udnyttelse af naturen.

Men danske vildtblivende har været imod ved talrige store undersøgelser påviser, at antallet af fugle stiger markant, når man jagtferder et område.

Det er så overvældende, at antallet af ravnende andrer steg med op til 600 procent på landsplan, da der blev oprettet en lang række jagtferie reserver i Danmarks kystområder under Hoved Aukens i enkelte områder var der tale om stigninger på helt op til 10 gange.

Danske reservater tæller mindst 1000 km² af åbne farvande, hvor Danmark som resten af det eneste land i Europa tillader jagt fra motorbåd, der uden sammenligning er den mest forstyrrende jagtform overhovedet. Her jagter man rundt efter fuglelokkene i løbet af månedsvis, hvorefter skaden på fuglens levedygtighed er langt værre end forstyrrelserne fra det almindelige, der bliver skadet.

Hvad sidstnævnte angår, har de fleste en illusion om, at jægeren tager en tur ud på havet eller langs med kysten og kommer hjem med en eller nogle få fugle til middagsbordet – og at det

er det eneste aftryk, jægeren sætter på naturen. Desværre er virkeligheden ganske anderledes.

Forsøden de fugle, der bliver fortrængt ved forstyrrelserne, og det antal fugle, jægeren får med hjem, bliver 25-30 procent yderligere anskudt uden at blive fundet af jægere og der i løbet af timer, dage, uger eller måneder, mens andre lever videre med skadefærdigt.

I Dansk Ornithologisk Forening under vi gerne de mange jægere at få nogle store oplevelser og nogle fugle med hjem til gryden – men det skal være på betingelse af, at alle vigtige områder for fuglernes trivsel er beskyttede.

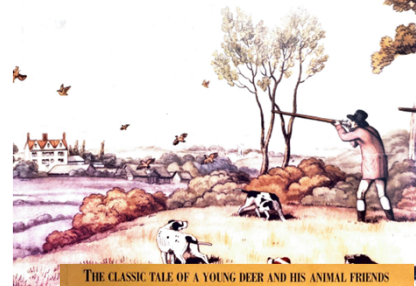
Jægeren skal foregå i mindre betydningfulde områder, hvor store mængder fugle ikke fortrænges af jagten, og hvor jægerne kan skyde på fugle, der i forløbet er på vej fra et sted til et andet.

Hvis denne måske med at tillade jagt i strengt beskyttede områder – hvad enten det er på havet eller på land – undergraver begrebet strengt beskyttet, hvilket også er blevet påpeget af en række eksperter og organisationer.

EMMA GRIFFIN

Blood Sport

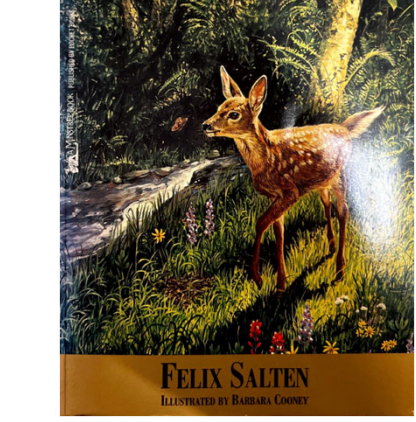
HUNTING IN BRITAIN SINCE 1066

THE CLASSIC TALE OF A YOUNG DEER AND HIS ANIMAL FRIENDS

Bambi

A LIFE IN THE WOODS

RESEARCH ARTICLE

Wildlife Value Orientations: A Quantitative Study of the General Public in Denmark

Christian Gamborg^a and Frank Søndergaard Jensen^b

^aDepartment of Food and Resource Economics, University of Copenhagen, Frederiksberg, Denmark; ^bDepartment of Geosciences and Natural Resource Management, University of Copenhagen, Frederiksberg, Denmark

ABSTRACT

This article examined value orientations toward wildlife among the adult general Danish public in relation to age, sex, past and present residence, education, and income, using a U.S. survey instrument on Wildlife Value Orientations (WVO). The study used an Internet-based questionnaire sent to a representative sample of the Danish public in 2012 ($n = 1,001$). As predicted, there was a predominance of mutualists and a large segment of distanced individuals. Sex was the only variable shown to have a pronounced effect on WVO, with females being more mutualist-oriented than males. Information about the general public's WVO can be used to check against the orientation of other specific groups such as landowners and hunters. It can also prove useful for developing specific hunting and wildlife policies such as certification of wildlife managers.

KEYWORDS

Distanced; Europe; sociodemographics; urbanized

Wildlife value orientations of prospective conservation and wildlife management professionals

Christian Gamborg^a, Sofia Stamati^b, and Frank Søndergaard Jensen^b

^aDepartment of Food and Resource Economics, University of Copenhagen, Copenhagen, Denmark; ^bDepartment of Geosciences and Natural Resource Management, University of Copenhagen, Copenhagen, Denmark

ABSTRACT

This study examined wildlife value orientations (WVOs) among university students on MScs focusing on the environment, nature management and conservation, animal science and disease control – in short, wildlife majors – who are pre-professional. It used a US survey instrument on WVOs delivered via an Internet-based questionnaire in 2018 ($n = 180$). Most respondents were mutualists. Forest and Nature Management students were more utilitarian than students on other MSc programs. The results can be used to check on, or anticipate, potential differences in value orientation between stakeholders and the public, and they may help to improve communication and limit potential conflict. Whether wildlife professionals or the public should (potentially) adjust their values is an open question. Future studies should explore value orientations of accomplished conservation and wildlife management professionals.

KEYWORDS

European; education; managers; conservation; stakeholders

RESEARCH ARTICLE

Wildlife Value Orientations Among Hunters, Landowners, and the General Public: A Danish Comparative Quantitative Study

Christian Gamborg^a and Frank Søndergaard Jensen^b

^aDepartment of Food and Resource Economics, University of Copenhagen, Frederiksberg C, Denmark; ^bDepartment of Geosciences and Natural Resource Management, University of Copenhagen, Copenhagen, Denmark

ABSTRACT

This article examined wildlife value orientations among hunters ($n = 1,130$) and landowners ($n = 1,207$) in comparison to the general public ($n = 1,001$ adults) in Denmark, a highly urbanized European country. Respondents were categorized into four value types based on their responses to 19 statements. Significant differences in wildlife value orientations were found. Mutualists and distanced dominated among landowners and hunters were utilitarian followed by mutualists. Hunters were more utilitarian than female. More mutualists and distanced than utilitarian; hunters belonging to a hunting organization were more utilitarian than those who did not belong to an organization. Part-time farmers were more utilitarian than part-time hunters. Conventional farmers were more utilitarian than organic farmers. No significant difference with regard to residence for all three groups was found. Future studies should link what landowners and hunters actually do for the wildlife, and what the influencing factors are (e.g., incentive schemes) with their wildlife value orientations.

KEYWORDS

European; farmers; organic; stakeholders; urban

ORIGINAL ARTICLE

Landowners' wildlife value orientations, attitudes and behaviour in relation to game management practices

Christian Gamborg¹, Jens Friis Lund¹, Frank Søndergaard Jensen²

Received: 29 August 2018 / Revised: 29 November 2018 / Accepted: 13 December 2018 / Published online: 3 January 2019
© Springer-Verlag GmbH Germany, part of Springer Nature 2019

Abstract

Landowners are shaping the landscape, sometimes through wildlife management for hunting purposes; however, no studies have looked at the connection between how landowners view wildlife (their wildlife value orientations—WVO) and, respectively, their attitudes to and stated game management practices potentially affecting the landscape. This study, using a nationally representative data set of landowners in Denmark, makes this connection. Using a utilitarian-pluralist-mutualist-distanced orientation scale, most Danish landowners (especially full-time farmers) were utilitarian followed by pluralist. Utilitarian and pluralist were generally more accepting of game management practices than mutualists and distanced landowners. Landscape- or nature-oriented game management practices were accepted by a clear majority of landowners regardless of WVOs (though utilitarian and pluralists were more positive). More narrow game-orientated management practices were significantly more acceptable for those with a utilitarian and mutualist orientation. In a management context, results are relevant when predicting changes in the rural landscape and the relation to developments in the composition of landowners, and in their WVO. Moreover, in relation to potential conflicts, the general public in Denmark has a higher proportion of mutualists and distanced than among landowners, and are likely to be less accepting of the narrow, game-orientated practices.

Keywords Biotope changes · Hunting · Nature conservation · Wildlife management

Konklusion

Er jagt og vildtforvaltning under pres, eller har det en nøglerolle i klima- og biodiversitetsudfordringer?

- **Konflikt, sameksistens eller samarbejde?**
 - Hvad er forholdet mellem jægere (og vildtforvaltere og lodsejere) og andre brugere/det øvrige samfund er?
 - Hvad skal **jagtens rolle, vilkår og former** fremover skal være og hvordan en (eventuel) tilpasning skal ske? Fx økonomiske virkemidler (incitament, regulering) (til forvaltning på tværs af skel, adgang til jagt (jagtleje))
 - Skal jægerne og lodsejere, der er med til vildtforvaltningen i praksis, tilpasse sig, eller er det det øvrige samfund (er de blevet (for) "**fremmedgjorte**" over for naturen?), der skal?
- **Viden og værdier**
 - I hvor høj grad skyldes det forskelle i holdninger mangel på **viden** (eller forskellig vægtning af viden eller brug af forskellig viden/påstande), og i hvilken udstrækning det handler om forskelle i grundlæggende **værdier/natursyn**?

